

Перелік спільних міжнародних досліджень з питань інклюзії та інклюзивної освіти (2025)

У 2025 році заклади вищої освіти України продовжили активну участь у міжнародних дослідженнях та проєктах, спрямованих на розвиток інклюзивної освіти, забезпечення безбар'єрності освітнього середовища, цифрової доступності та підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

Робота здійснювалася відповідно до Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року, вимог державних будівельних норм щодо інклюзивності будівель і споруд, а також міжнародних підходів до забезпечення рівного доступу до освіти.

Цифрова інклюзія та забезпечення доступності освітнього процесу

Одним із ключових напрямів міжнародного співробітництва стала цифровізація інклюзивної освіти. Українські заклади вищої освіти брали участь у проєктах програми Erasmus+, спрямованих на створення цифрових інструментів та інклюзивних освітніх середовищ.

Зокрема, у межах проєкту AFID («Забезпечення академічної свободи та інклюзії шляхом цифровізації») за участю Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Державного торговельно-економічного університету та Національного університету «Львівська політехніка» здійснювалася розробка мультиінституційного інклюзивного віртуального кампусу, що забезпечує доступність цифрових освітніх ресурсів для різних категорій здобувачів освіти.

У межах проєкту RE-DIRECTION українські заклади вищої освіти спільно з європейськими партнерами працювали над розробленням рекомендацій щодо інтеграції принципів інклюзивності та сталого розвитку в систему вищої освіти відповідно до практик Європейського Союзу.

Національний університет біоресурсів і природокористування України реалізовував міжнародний проєкт INSIGHT, спрямований на дослідження та впровадження сучасних інклюзивних методів викладання, а також підготовку викладачів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі.

Розвиток інклюзивної освіти в регіонах

Важливим напрямом міжнародного співробітництва стала підтримка розвитку інклюзивної освіти в регіонах, що постраждали від збройної агресії Російської Федерації.

За підтримки UNICEF реалізовувався проєкт «Подолання розриву: розбудова потенціалу інклюзивної освіти в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях». У межах проєкту проводилися дослідження потреб осіб з інвалідністю, оцінювання рівня доступності освітніх послуг та заходи з формування безбар'єрного середовища в громадах.

Ментальне здоров'я та травмоорієнтовані підходи

У 2025 році значна увага приділялася питанням психічного здоров'я учасників освітнього процесу та розробленню механізмів психологічної підтримки.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна у співпраці з Університетом міста Ульм (Німеччина) та за підтримки ЮНІСЕФ здійснював дослідження щодо впровадження травмоорієнтованого підходу до психологічної підтримки здобувачів освіти.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка проводив імплементаційне дослідження ефективності програми Всесвітньої організації охорони здоров'я «Самодопомога плюс» (SH+), спрямованої на профілактику психоемоційних порушень серед студентської молоді.

Спеціалізовані дослідження у сфері інклюзивної освіти

Окрему увагу було приділено дослідженням інноваційних підходів до навчання осіб з інтелектуальними порушеннями та розвитку альтернативної комунікації.

Державний університет «Житомирська політехніка» спільно з Ескішекірським університетом Османгазі (Туреччина) здійснював порівняльне дослідження методик навчання мови учнів з інтелектуальними порушеннями, зокрема із застосуванням технологій альтернативної та додаткової комунікації.

Запорізький національний університет у партнерстві з Естонським центром міжнародного розвитку (ESTDEV) реалізовував проєкт Speak TX, спрямований на розширення доступу до логопедичних послуг та підтримку фахівців, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами.

Висновки

Результати міжнародної співпраці у 2025 році свідчать про посилення інтеграції українських закладів вищої освіти до європейського дослідницького та освітнього простору у сфері інклюзії та безбар'єрності.

Основними тенденціями стали:

- розвиток цифрових інклюзивних освітніх середовищ;
- впровадження міжнародних стандартів доступності;
- розширення досліджень у сфері ментального здоров'я та психосоціальної підтримки;
- розвиток альтернативної та додаткової комунікації;
- посилення регіональних ініціатив із формування безбар'єрного освітнього середовища.

Загалом міжнародні дослідження та проєкти сприяли підвищенню якості інклюзивної освіти, впровадженню інноваційних практик і наближенню освітньої системи України до європейських стандартів забезпечення рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.